

Butler

Gerard Ouweneel

Vorig jaar bestond de Club van Nederlandse Vogelkundigen honderd jaar. Het bestuur besloot dat er een 'Eeuwbericht' moest komen, een boek waarin de redactie de historie van 'de Club' beschrijft. Omdat De Club in die honderd jaar een hechte band onderhield met Texel, komt die naam in de clubgeschiedenis vaak voor.

Op zoek naar geschriften die de redactie van het Eeuwbericht van nut zouden kunnen zijn, vond ik in de krochten van mijn archief de catalogus waarmee het veilinghuis A.L. van Gendt in Amsterdam de boekencollectie van Johann G. van Marle aanpreeft. Die vondst zette bij mij de klok prompt ruim dertig jaar terug.

Van Marle was een prominent clublid en was van 1962 tot 1971 zelfs voorzitter. Hij overleed in 1979. Zijn boekencollectie ging op 3 juni 1980 onder de hamer. Voor die datum waren er drie kijkdagen. Op eentje ben ik wezen rondneuzen. Niet om bij voorbaat een keuze te maken, want ik had niet het plan te gaan bieden, want bij het beheer van het budget vogelboeken bestond en bestaat altijd een latent spanningsveld tussen wensen en realiteitsbesef. Bovendien had het gezin in 1980 net een paar financiële voltreffers achter de rug, zodat het voor de gemoedsrust beter zou zijn geweest indien Van Gendt het mij toegezonden exemplaar van de catalogus aan de Keizersgracht gehouden had.

Neen, er was een andere reden om naar een kijkdag te gaan. De catalogus voerde een aantal boeken op waarvan ik wist dat ze bestonden, maar die ik nog nooit had gezien, laat staan aangeraakt. En de kans was aanzienlijk dat die mogelijkheid zich ook nooit meer zou voordoen. Kortom, als ornitho-bibliofoon wilde ik in het veilinghuis eigenlijk een rondje likkebaarden en mijzelf verlustigen aan onbereikbare boeken. Inderdaad onbereikbaar, want wat denkt u van een inzet van veertigduizend voor 'Nederlandsche Vogelen volgens hunne Huishouding, Aert en Eigenschappen', de in de periode 1770-1829 verschenen vijf delen van Nozeman en Sepp. Die veertigduizend waren weliswaar guldens, maar toch! Zo stonden er in de catalogus nog een aantal titels met daarachter een prijs die eindigde op een rijtje nullen; voor de komma welteverstaan.

Alleen al uit de indrukwekkende boeken-

collectie blijkt dat Van Marle zich kon veroorloven staat te voeren. Hij stamde uit een koopmansgeslacht, zodat hij even thuis was in de top van het Amsterdamse bedrijfsleven als in bestuurskringen van het Nederlandse ornithologische wereldje. Toen de Nederlandse Sectie van de ICBP – de Internationale Raad van de Vogelbescherming – uitkeek naar vergaderruimte in Amsterdam, regelde Van Marle dat de 'Industriele Groote Club' aan de Dam deze beschikbaar stelde. Omdat men dit bolwerk van het grote geld zonder stropdas niet betrad en menig afgevaardigde niet gewoon was dit kledingstuk te dragen – ja, zelfs niet de kunst beheerste er eentje te strikken – leverden de vergaderingen soms complicaties op. Menig sectielid liep er wat 'displaced' bij, andere bewogen zich door het gebouw voort alsof ze er dagelijks kwamen borrelen.

Bij alle andere bestuursfuncties die hij vervulde, maakte Van Marle rond 1970 ook deel uit van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna. Toen waren de meeste commissieleden ook lid van de Club, heren dus die als ornithologen arrivé waren.

De Commissie Nederlandse Avifauna (CNA) kwam bij voorkeur bijeen in Van Marles riante landhuis 'Oud Crailoo' in Huizen, in een ambiance dus die aansloot op die van de 'Industriele Groote Club'. Op voorspraak van commissielid Karel Voous trad begin jaren zeventig een jonge wetenschapper toe tot de CNA, waarvan hij toen ook secretaris werd. Deze, iemand die anno heden nog vaak en veel voor vogels op Texel verblijft, vertelde hoe het bij die bijeenkomsten toeging. Deze

vingen aan met een staande receptie in de ontvangsthuis van 'Oud Crailoo' waarbij een butler die vaardig de kristallen karaffen hanteerde, drankjes uitserveerde. Deze gester werd tijdens de vergaderingen voortgezet. Na de ontvangst kregen de commissieleden het verzoek plaats te nemen op de crapauds, waarna de bijeenkomst begon. Die crapauds lieten openhartig zien dat ze al een lang leven achter zich hadden en dat naar hun uiterlijk en conditie geruime tijd niet meer was omgekeken... oud, maar kostbaar geweest. Van Marle was al een poos weduwnaar en zijn favoriete vertrekken lagen elders in Oud Crailoo. Bovendien was hij zo geoccupeerd met vogels en andere interesses en bezigheden, dat triviale zaken als de springveren van de crapauds hem niet bezighielden. Begrip lezers, want wat wil je? Met zo'n bibliotheek in huis!

Er werd ook wel vergaderd ten huize van Karel Voous. Deze bijeenkomsten hadden een meer ingetogen karakter. Het deed mijn zegsman goed bij Voous in de boekenkast op een prominente plek 'Het Geldschip' te zien staan, een boek geschreven door zijn grootvader, auteur en dichter. Eén van de zaken waarmee de CNA zich omstreeks 1973 bezighield was het geven van officiële Nederlandse namen aan West-Palearctische soorten. Zo

stelde Bik Tekke voor *Phylloscopus schwarzi* met de naam Schwarz' Boszanger te gedenken, naar zijn ontdekker Ludwig Schwarz. Omdat Schwarz de vogel niet had onderkend, maar Gustav Radde wel, prefereerde Voous Radde te vernoemen. Deze was het hoofd van het museum in Tiflis en auteur van het in 1884 verschenen boek 'Ornis Caucasica'. Ook was Radde voorzitter van het eerste Internationale Congres in Wenen in 1884. Met de naam Radde's Boszanger kreeg Voous zijn zin.

Of de leden van de huidige commissies die waken over de puurheid van de Nederlandse avifauna, nog worden onthaald als bij Van Marle is de vraag... een butler met kristallen karaffen gevuld met spirituele drankjes! Wel vertrouwde een huidig lid mij toe dat de laagdrempeligheid van de fotografie de taak van de commissie had vergemakkelijkt. Dat bewuste lid is een prominent van de Dutch Birding Association, de DBA. Dat is niet toevallig, zoals het veertig jaar geleden niet toevallig was dat in de toenmalige CNA prominente clubleden zitting hadden. Die verschuiving is niet vrij van symboliek.